

Social- och omsorgsförvaltningen
Ann-Britt Olofsson

2023-04-27

Dnr SON 2023-333

Social- och omsorgsnämnden

Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans SOU 2023:9 – svar på remiss

Förslag till social- och omsorgsnämndens beslut

1. Yttrande avges till Socialdepartementet enligt social- och omsorgsförvaltningens förslag

Ärende

Linköpings kommun har beretts tillfälle att avge remissyttrande över SOU 2023:9 – ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans.

I utredningen ges förslag på hur personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade och personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken ska kunna organiseras med ett statligt huvudmannaskap. Intentionen med förslaget är en ändamålsenlig reglering som skapar långsiktiga och stabila förutsättningar för insatser av god kvalitet, och som präglas av hög rättssäkerhet och möjligheter till uppföljning och kontroll.

I uppdraget har också ingått:

- att analysera för- och nackdelar med ett förändrat huvudmannaskap för personlig assistans,
- att föreslå hur ett statligt huvudmannaskap kan utformas och finansieras,
- att lämna förslag om hur överföring och anpassningar av kommunala beslut avseende personlig assistans kan genomföras till beslut enligt socialförsäkringsbalken

Linköpings kommun tillstyrker i sin helhet förslaget om ett sammanhållet huvudmannaskap för personlig assistans. Dock behöver flera delar i utredningen förtydligas och preciseras. Det gäller bl.a. hur överföringen från kommunerna till Försäkringskassan ska gå till, samt förslaget om att vissa ärenden inte ska föras över till Försäkringskassan.

För att finansiera förslaget föreslås en reduktion av anslagen till kommunerna. Vad detta kommer innebära för kommunerna är svårt att förutse, varför en möjlighet till justeringar behöver finnas.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Remiss SOU 2023:9 Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans, 2023-04-27 Bilagor: SOU 2023:9
Remiss från socialdepartementet
Förslag till yttrande

Sammanfattning av utredningens förslag

Utredningen föreslår att Försäkringskassan får ett sammanhållet ansvar för personlig assistans när det gäller utredning, beslut och finansiering. Kommunerna föreslås inte finansiera någon del av assistansen, men däremot ska kommunerna även fortsättningsvis utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Kostnader för sjuklöner föreslås räknas in i ersättningsbeloppet. Den nuvarande kvalifikationen för att få insatsen föreslås vara oförändrad. Utredningen vill dock komplettera med regler för att säkerställa god kvalitet och stärka den enskildes självbestämmande i assistansen. Kommunerna föreslås få en fortsatt roll när det gäller kontroll av assistansen. Därför föreslås att kommunerna ska kunna anmäla till IVO om de får indikationer på att den personliga assistansen inte utförs med god kvalitet. Det statliga huvudmannskapet föreslås träda i kraft 1 januari 2026. Överföringen av beslut från kommunerna till Försäkringskassan ska ske successivt. Vidare föreslås att kommunerna ska behålla ansvaret för ett fåtal beslut enligt 9 § 2 LSS som inte ska föras över till staten. För att finansiera de ökade kostnader som förslaget medför för Försäkringskassan föreslås att anslagen i det kommunalekonomiska utjämningsystemet till kommunerna minskas.

Sammanfattning av förslaget till yttrande

Linköpings kommun tillstyrker utredningens huvudförslag om att staten får ett sammanhållet ansvar för personlig assistans, inklusive kostnader för sjuklöner. Statens ansvar kommer att omfatta utredning av ansökningar, beslut om personlig assistans samt finansiering av insatsen.

Kommunen bör ha beslutanderätten om de ska vara utförare av personlig assistans eller inte. Det yttersta ansvaret åvilar dock alltid kommunen.

Kommunen är i grunden också positiv till att kostnader för sjuklöner räknas in i schablonersättningen. Dock är det svårt att avgöra hur stor compensationen för sjuklönekostnader som är rimligt, eftersom kostnaden kan variera över tid. Detta medför en risk att delar av ersättningen används till andra ändamål än för personlig assistans. På motsvarande sätt finns också en risk att medlen som avser sjuklönekostnader inte räcker.

Utredningen föreslår att personer som har beslut om personlig assistans enligt LSS ska få fortsätta med det då huvudmannskapet övergår till staten. Kommunen menar dock att det är viktigt att besluten kontinuerligt följs upp och omprövas. Kommunen är positiv till att kvalifikationen för rätten till personlig behålls vid ett statligt huvudmannskap. Dock föreslår utredningen att man ska kunna få personlig assistans om de grundläggande behoven uppgår till minst 3 timmar per vecka. Att sätta gränsen för grundläggande behov så lågt som vid 3 timmar per vecka är kommunen mycket tveksam till, och anser att

behov i mindre omfattning istället bör tillgodoses genom andra insatser som exempelvis hemtjänst. Kommunen föreslår här en högre gräns för grundläggande behov på 6-8 timmar, vilket överensstämmer med nuvarande rättspraxis.

Utredningens förslag om att säkerställa personlig assistans med god kvalitet samt att stärka den enskildes självbestämmande är i grunden positivt. Dock ser kommunen att det i praktiken är svårt att följa upp och säkerställa att sådana regler faktiskt efterlevs.

Utredningens förslag om att ge kommunerna möjlighet att anmäla till IVO om de får indikationer om att personlig assistans inte utförs med god kvalitet, bör vara ett krav, inte enbart en möjlighet.

Utredningen föreslår att kommunerna ska behålla ansvaret för vissa beslut som inte ska föras över till staten. Linköpings kommun är i grunden kritisk till att kommunen ska behålla vissa assistansbeslut. Utredningen har i den här frågan inte tydligt preciserat vilken typ av beslut som avses. Det medför en risk att kommunerna och Försäkringskassan kommer att göra olika tolkningar, men även en risk för övervältring av kostnader på kommunerna. I de fall Försäkringskassan och kommunerna gör olika tolkningar kan det också få negativa konsekvenser för enskilda personer. Kommunen betonar vikten av en god samordning mellan kommunerna och Försäkringskassan. Båda parter behöver därför kunskap om vilka beslut för enskilda personer som den andra parten har fattat. Att samordning mellan kommunerna och Försäkringskassan kan ske är viktigt ur rättssäkerhetssynpunkt för den enskilde, men även viktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, för att motverka fusk och oegentligheter.

För att finansiera ett sammanhållet statligt ansvar för assistansen föreslås en reduktion av anslagen till kommunerna med 10 323 miljoner kronor i 2021-års kostnads och volymnivå. Att en reduktion av anslagen till kommunerna görs är nödvändigt, eftersom ansvaret flyttas från kommunerna till staten. Det är dock svårt att bedöma vad den beräkning som utredningen har gjort kommer att innebära för kommunerna. Kommunen anser därför att kostnadsreduktionen till kommunerna behöver följas upp och eventuellt justeras.

Kommunala mål

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Samråd

Samråd har skett med kommunens juridikfunktion som tillstyrker förslaget.

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

Information enligt medbestämmandelagen har lämnats den 8 maj 2023.

Social- och omsorgsförvaltningen

Linda Ljungqvist

Beslutet skickas till: s.remissvar
@regeringskansliet.se kopia till
s.sof@regeringskansliet.se